ఏకలవ్యం

ఉదయపుటెండ ఆ కొండ మీద వెచ్చగా నాలుగు వైపులా పరుచుకుంటోంది. అన్నవరం సత్యనారాయణస్వామి దర్శనం కోసం ఆహ్లాదంగా మెట్లెక్కుతున్నారు భక్తులు. చకచకా నడుస్తున్న మగవాళ్ళూ, ఆగి ఆగి నాలుగు మెట్లెక్కి, ఒకసారి ఆగి దేవుడికి నమస్కరించు కుని, లెంపలేసుకుని, మళ్ళీ ఎక్కడం మొదలుపెట్టే ఆడవాళ్ళూ – తుర్రుమని పైవరకు పరిగెత్తుకెళ్ళిపోయి, మూడేసి మెట్లు దిగుతూ, అమ్మానాన్నలతో కలిసి పైకి మళ్ళీ పరిగెడుతూ పిల్లలూ – అందరూ తళతళ మెరిసిపోతున్నారు. తల స్నానాలు చేసి, పట్టుబట్టలు కట్టి, నగలూ నట్రా పెట్టి, చేతుల్లో సంచీలు, ప్లాస్టిక్ బుట్టలూ పట్టుకుని భక్తిశ్రద్ధలతో ఎక్కుతున్నారు.

పది మెట్లు ముందుగా ఎక్కేసి, కింద వెడల్పు మెట్టు పక్కన అరుగు మీద కూర్చున్న తల్లిని చూసి మళ్ళీ కిందికి దిగింది లలిత.

"ఏమే! ఎక్కలేకపోతున్నావా" అంది తల్లివైపు చూస్తూ. వసంత ముఖం అభిమానంతో మెరిసింది.

"అదేం లేదు. కాసేపు ఆగుదామనిపించి..." అంది.

"సర్లే – కాసిన్ని మంచినీళ్ళివ్వనా?" అంది లలిత.

"పోనీ ఇవ్వు" అంది.

లలిత లోపల్లోపల నవ్వుకుంటూ వాటర్ బ్యాగ్ లోంచి నీళ్ళు గ్లాసులో పోసి తల్లికిచ్చింది.

"నీ వయసులో వుండగా, నేనూ వచ్చాను అన్నవరం. నేనూ, అమ్మ, నాన్న, అన్నయ్య, వదిన... అందరం. అప్పుడు నేను ఇరవైసార్లు ఎక్కి దిగాను" అంది వసంత.

"అవున్లే. అప్పుడు వేరు, ఇప్పుడు వేరూ" అంది. ఇద్దరూ లేచారు.

"పక్కన చెట్లు, ఈ గాలి... పూల వాసనలు... పక్షులు... ఎంత బాగుందే ఈ వాతావరణం" అంది వసంత అటూ ఇటూ చూస్తూ, అప్పుడప్పుడు మెడ పైకెత్తి చిటారు కొమ్మల మీదనుంచి దూసుకొస్తున్న వెలుగు కిరణాల్ని చూస్తూ నెమ్మదిగా ఎక్కుతోంది.

"అరే... సుభద్రమ్మత్తగారూ...అవును... పక్కన మహేషే" అంటూ ఉత్సాహంగా అడ్డంగా పరిగెత్తింది లలిత.

"ఎవరే...?" అంటూ అక్కడే ఆగిపోయింది వసంత.

"నువ్వా లలితా... ఎప్పుడొచ్చావు" అంటూ సుభద్ర దూరంగా అవతలి వైపున నిలబడ్డ వసంతని చూస్తుండిపోయింది.

ఇద్దరూ సంశయంగా, సంకోచంగా ఒకర్నొకరు చూస్తూ ఉండిపోయారు. నుదుట బొట్టు లేకుండా విభూది పెట్టుకున్న వసంత అందంగా మెరిసిపోతుంటే, ఆమె చేసి పంపించిన రకరకాల పచ్చళ్ళు, పొళ్ళు, ఊరగాయలు, అప్పడాలు గుర్తుకొచ్చి అభిమానంగా, రెప్ప వేయకుండా వుండిపోయింది వసంత – ఇద్దరూ ఒకర్నొకరు చూస్తుండిపోయారు.

❖ ❖ ❖

తెల్లవారుతుండగా కరెంట్ పోయింది. విసుగ్గా అటూ ఇటూ పక్కమీద దొర్లుతుండగా బయట తలుపు ఎవరో టకటక కొడుతున్నట్లనిపించి వసంత లేచి తలుపు తీసింది. ఎదురుగా ఎవరో అపరిచిత వ్యక్తి. చేతిలో చిన్న సూట్‌కేస్‌తో...

"రామం వున్నాడాండీ"

"ఇంకా లేవలేదు. మీరూ..." అంటూ ఆగింది వసంత.

"రాజా వచ్చాడని చెప్పి లేపండి" అంటూ లోపలికొచ్చి జోళ్ళు విడిచాడు. అప్పుడు గుర్తుకొచ్చిందామెకి నిన్న భర్త చెప్పిన మాట. అయితే కరెక్టుగా ఎప్పుడొస్తాడో తెలీదు.

"కూర్చోండి లేపుతాను" అంటూండగా రామం లుంగీ గట్టిగా కట్టుకుంటూ బయటకొచ్చి "ఏరా! వచ్చేశావా, ఇల్లు ఈజీగానే తెలిసిందా" అన్నాడు మిత్రుడి దగ్గరికెళ్తూ – ఇద్దరూ కౌగిలించుకున్నారు.

"ఆ... ఈజీగానే తెలిసింది"

"ఇదిగో వసంతా! వీడు నా ప్రాణ స్నేహితుడు రాజశేఖర్. రాజా, నేను ఎలిమెంట్రీ స్కూల్ నుంచీ కలిసి చదువుకున్నాం" అన్నాడు. వసంత అతనివైపు చూసి నవ్వి "మొహాలు కడుక్కోండి కాఫీ కలుపుతాను" అంది.

"మీ పెళ్ళికి రావాలని ఎంతో ట్రై చేశాను. కుదరలేదు. ఆ తర్వాత ఇన్నాళ్ళకు గానీ రాలేకపోయాను" అంటూ తను తెచ్చిన బ్యాగ్ ఓపెన్ చేసి అందులోంచి సీసా తీసి వసంతకిచ్చాడు.

"మా ఆవిడ గోంగూర పచ్చడి చేయడంలో దిట్ట" అన్నాడు. వసంత నవ్వుతూ ఆ సీసా అందుకుంది.

ముగ్గురూ ఇడ్లీలు ఆ పచ్చడితోనే తిన్నారు. రాజా ఆఫీస్ పని మీద వచ్చాడు. వసంత ఉద్యోగస్తురాలు కావడంతో ఆ భార్యాభర్తలు ఆఫీసుకెళ్ళే హడావుడిలో పడిపోయారు.

"నా భోజనం గురించి పట్టించుకోవద్దు. ఆఫీసు క్యాంటీన్‌లో తినేస్తాను. మళ్ళీ రాత్రికే వస్తాను" అంటూ ముందుగానే చెప్పేసి రాజా తయారై వెళ్ళిపోయాడు. వసంత, రామం స్నానాలు, వంటలు, బాక్సులు, తాళాలు ముగించుకుని ఎవరి ఆఫీసుకి వాళ్ళు పరుగులు పెట్టారు. హైద్రాబాద్‌లో రెండు రోజులు పని చూసుకుని రాజా విశాఖపట్నం వెళ్ళిపోయాడు. వెళ్తూ ఇద్దర్నీ ఒకసారి రమ్మని మరీమరీ చెప్పి వెళ్ళాడు. రాజా వెళ్తుంటే పుల్లారెడ్డి స్వీట్లు కొని ప్రత్యేకంగా సుభద్రకి స్నేహపూర్వకంగా పంపించింది వసంత.

అప్పుడప్పుడు ఇక్కడి కబుర్లు అక్కడికీ, అక్కడి కబుర్లు ఇక్కడికీ తెలుస్తూనే ఉన్నాయి. వాళ్ళూ, వీళ్ళూ స్నేహ సమాచారాలు తెలుసుకుని ఆనందపడిపోతూ కాలం గడుపుతున్నారు.

ఏడాది తర్వాత రామం వాళ్ళక్కయ్య కూతురికి పెళ్ళి సంబంధం కోసం విశాఖపట్నం వెళ్ళినప్పుడు ప్రత్యేకంగా రాజా వాళ్ళింట్లో దిగాడు. అతని భార్య సుభద్ర ఎంతో గౌరవంగా, ప్రేమగా 'అన్నయ్యగారూ అన్నయ్యగారూ' అంటూ రుచికరమైన వంటలు చేసింది. ఆ రెండు పూటల్లోనూ "వదినగారిని తీసుకు రావాల్సింది" అంది కనీసం ఓ పదిసార్లు.

"వసంతకి డాక్టర్లు బెడ్‌రెస్ట్ చెప్పారు" అన్నాడు రామం కాస్త సిగ్గుపడుతూ. సుభద్ర ఆనందపడిపోతూ – "ఎన్నో నెల?" అని అడిగింది.

"ఓ వారం అయితే నాలుగు" అన్నాడు.

రామంకి తిరుగు ప్రయాణంలో ఒక బరువైన సంచి సూట్‌కేసు పక్కన చేరింది. దాన్నిండా ఏవేవో వంటలు, పచ్చళ్ళు అవీ ఇవీ సర్ది ప్రత్యేకంగా వసంతకోసం ఇచ్చింది సుభద్ర.

తరచూ రాజా ఆఫీసు పనిమీద హైదరాబాద్ వచ్చేవాడు. ఏదో ఒక రాజకార్యం కోసం రామం విశాఖపట్నం వెళ్తూనే వుండేవాడు.

వసంత ఎంత నీట్‌గా, అందంగా వుంటుందో, ఆమెంత బాగా ఉద్యోగమూ, ఇంటిపని ఏవిధంగా నిర్వహిస్తుందో రాజా భార్యకి వర్ణించి చెప్పేవాడు.

రామం సుభద్ర చేసే వంటలు, పచ్చళ్ళు, పులుసులు నోరూరిస్తూ కథలు, కథలుగా చెప్పేవాడు వసంతకి. ఇద్దరూ ఆ కబుర్లు విని ఎంతో సంతోషపడిపోయేవారు. ఏళ్ళు గిర్రున తిరిగిపోయాయి. వసంత కూతురు పన్నెండో ఏట పెద్దమనిషైంది. వసంత సుభద్రకి కబురుచేసింది. ఏమైనా సరి రావాలని – ఆమె కూడా ఏది ఏమైనా వెళ్ళాలనే అనుకుంది. కానీ సరిగ్గా సుభద్ర కొడుక్కి సెవెన్త్ క్లాస్ ఎగ్జామ్స్... అంతే ప్రయాణానికి బ్రేక్ పడింది. చక్కని బంగారు రింగులు కొని భర్తకిచ్చి పంపింది సుభద్ర.

ఆఫీస్ పని కల్పించుకుని ఆఘమేఘాల మీద వెళ్ళాడు రాజశేఖర్.

"ఆడవాళ్ళ విషయంరా ఇది, చెల్లాయిని పంపమంటే నువ్వొచ్చావేమిటీ పోతుపేరంటాళ్ళా" అని రామం గేలి చేసినా రాజా పెద్దగా పట్టించుకోలేదు.

"ఆడాళ్ళు ఇల్లు కదలడమంటే అంత సులువు కాదురా, వాళ్ళు ఒక్కరోజు లేకపోతే మన పని ఖాళీ" అంటూ పెద్ద ఉపన్యాసం దంచాడు.

అత్తగారికి అన్నీ చూడడానికి వుండాలి, పిల్లలకి పరీక్షలైతే వుండి తీరాలి. భర్తకి ఆఫీసులో వర్క్ ఎక్కువగా వుంటే భార్య ఇంటి దగ్గర వేళకి వేడివేడిగా అమర్చి పెట్టడానికి తప్పక వుండాలి. ఇంట్లో ఎవరికి బాగుండకపోయినా, ఇల్లాలుగా, కోడలిగా, తల్లిగా, భార్యగా, ఆమే వుండితీరాలి. ఆమె బాధ్యత కొంచెం సమయమైనా ఎవ్వరూ తీసుకోరు.

అబ్బే! అది ఎవరివల్లా కాదండీ... ఎవ్వరూ ఆ పాత్ర నిర్వహించలేరు అని అందరూ తరచూ చెప్తూ అదే ప్రపంచం నడవడానికి ఏకైక మార్గం అని ఎలుగెత్తి చాటుతూ ఉంటారు.

ఆమె కూడా అదే నమ్మి, అలాగే బరువంతా మోస్తూ, అదంతా ప్రకృతి సహజసంగా అభివర్ధించుకుంటూ గడిపేస్తుంది.

"నేను లేకపోతే ఒక్కక్షణం కూడా గడవదు ఇంట్లో" అంటూ సగర్వంగా ప్రకటించి, ఉత్తమ ఇల్లాలి కేటగిరీలోకి చేరిపోతూ ఉంటుంది.

రాజా కొడుకు మహేష్‌కి వడుగు చేసినప్పుడు సుభద్ర కూడా చాలా పట్టుబట్టింది వసంత రావాలని, అయితే సుభద్రకున్న అన్ని బాధ్యతలతోపాటు వసంతకి ఉద్యోగం అదనపు బరువు కావడంతో కదల్లేకపోయింది.

ఆడపిల్ల చదువు, భర్తగారి పూర్తి బాధ్యత, అత్తగారి బరువుతోపాటు ఆమెకి ఆఫీసులో ఆడిట్లూ, పేమెంట్లూ, ఓవర్ టైమ్‌లు లాంటివి సర్దుకోవడం పెద్ద కసరత్తే అయింది. అందుచేత సహజంగానే వసంత, రాజశేఖరం - సుభద్రల కొడుకు మహేష్ ఉపనయనానికి వెళ్ళలేకపోయింది.

రామం మాత్రం చక్కటి టైటాన్ వాచ్ ఒకటి కొని, చిన్న బ్యాగ్ సర్దుకుని టింగ్‌మని వెళ్ళి, టంగ్‌మని వచ్చేశాడు.

వీళ్ళ గృహప్రవేశానికి, వాళ్ళ పెద్దమ్మాయి పెళ్ళికి ఆడవాళ్ళు అంగుళం కదల్లేక ఎక్కడి వాళ్ళక్కడే ఉండిపోయారు. బహుమతులు భర్తలు తీసుకెళ్ళి భార్యల తరఫున బాధ్యత స్వీకరించి స్నేహాన్ని నెరిపి మరింత పటిష్టం చేశారు.

ఈ సర్దుబాటుల్లో తండ్రితో కలిసి ఒకసారి లలిత రాజా సుభద్రల ఇంటికి వెళ్ళి రెండు రోజులుండి వచ్చింది. వచ్చినప్పటినుంచీ సుభద్రత్తయ్య గురించీ, రాజా మామయ్య గురించీ, వాళ్ళబ్బాయి మహేష్ గురించీ, అమ్మాయి సునీత గురించీ తెగ చెప్పింది. వసంతకి ఒక్కసారి వెళ్ళి సుభద్రతో స్నేహంగా రెండు రోజులు గడిపి రావాలని ఎంతగానో అనిపించింది. కానీ కుదరలేదు.

కాలం గిర్రున తిరిగిపోవడం దాని ధర్మం. ఎప్పుడు వసంతని తలుచుకున్నా ప్రాణ స్నేహితురాల్ని జ్ఞాపకం చేసుకున్నట్లు మనసు పులకించిపోయేది సుభద్రకి. అదేమి చిత్రమో గానీ వసంతకీ అంతే... దూరవిద్య అన్నట్లుగా వారి మధ్య దూరమైత్రి మిగిలింది. మరంతే కదా! స్త్రీలకన్నీ పురుషుల ద్వారానే సాధ్యం. సంసారమనేది రెండు చక్రాల బండనీ, దానికి భార్యాభర్తలు చక్రాలనీ అదనీ ఇదనీ చక్కని ఉదాహరణలు చెప్తారు. ఇద్దరూ సమానులే అంటారు. నిజమే ఇద్దరూ సమానులే అయితే పురుషులు కొంచెం ఎక్కువ సమానులు. వారికి ఈ సంసారం వల్ల పిల్లల

వల్ల, తమ తల్లిదండ్రుల వల్ల, భార్య వల్ల, వారి పనులు వారి సరదాలు, సంతోషాలు ఏవీ ఆగిపోవు. వారి స్నేహాలు సజావుగా సాగిపోతూనే ఉంటాయి.

మిలటరీలో అభిప్రాయాలకీ, అభీష్టాలకి తావుండదు. ఆజ్ఞలను స్వీకరించి పాటించడమే. మన ఇళ్ళలో స్త్రీలు మిలటరీలో సోల్జర్స్ లాంటివాళ్ళు.

యాభై రెండేళ్ళకి మాసివ్ హార్ట్ ఎటాక్ వచ్చి రామం పోయినప్పుడు వసంతని చూడాలనీ, ఓదార్చాలనీ సుభద్ర బయలుదేరింది. కానీ, మంచంలో ఉన్న అత్తగారిని చూసే వాళ్ళెవ్వరూ లేకపోయారు.

"చుట్టాలేం కాదుట, ఒట్టి స్నేహితులు" అత్తగారిని చూడాల్సిన బ్యాత కోడలిదే కదా! ఆ విషయంలో ఆమె కొడుకు కూడా స్వేచ్ఛా జీవే!

సుభద్ర రావడం గురించి ఆలోచించకుండానే ఆమె వీలు చూడకుండానే రాజా హుటాహుటిన వెళ్ళిపోయాడు.

"ఆమె మంచిగా, శుభంగా ఉన్నప్పుడు చూడలేకపోయాను! ఇప్పుడే ముఖం పెట్టుకుని పరామర్శకి వెళ్తాను? మరొకప్పుడు నెమ్మదిగా వెల్తానులే" అని తనే సరిపెట్టుకుంది సుభద్ర.

ఆరు నెలలు తిరక్కుండానే స్కూటర్ యాక్సిడెంట్‌లో రాజశేఖర్ పోయినప్పుడు వసంత కూడా సుభద్రలాగే విలవిల్లాడిపోయింది. కూతురి ఎంసెట్ పరీక్షలు... అట్లాస్ రాక్షసుడి భుజం మీదనుంచి అరనిముషం భూభారాన్ని మార్చుకునే వారు లేనట్లే వసంత కదల్లేకపోయింది.

❖ ❖ ❖

లలిత సుభద్ర చేతులు పట్టుకుని తల్లివైపు నడిచింది. వసంత నాలుగడుగులు ముందుకేసింది. ఇద్దరూ మధ్యలో కలుసుకున్నారు.

ఒకరి చేతులు ఒకరు పట్టుకుని కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నారు. ఆప్యాయతతో స్నేహంతో వారి హృదయాలు కరిగిపోయాయి. ఇద్దరి చెంపలమీదా కన్నీరు జారింది.

పిల్లలిద్దరూ కబుర్లలో పడ్డారు.

"ఎన్నాళ్ళగానో అనుకుంటూ, ఇన్నాళ్ళకి దైవసన్నిధిలో మిమ్మల్ని కలిశాను" అంది సుభద్ర.

"నేనూ అదే అనుకుంటున్నా... ఇందుకే ఈ అన్నవరం ప్రయాణం కుదిరిం దేమో!" అంది వసంత,

అంతే - ఇద్దరూ ఏళ్ళుగా మనసులో మరుగుపడిపోయిన కబుర్లన్నీ చెప్పుకుంటూ అశ్రమంగా కొండ మెట్లెక్కారు.

"ఎప్పుడు మీ ప్రయాణం?" అంది సుభద్ర.

"రేపు రాత్రికి... రిజర్వేషన్ కూడా అయిపోయింది!" అంది వసంత,

ఇంతలో మహేష్ కల్పించుకుని "రిజర్వేషన్‌లు ఎప్పుడూ అయిపోతూనే ఉంటాయి. నేను అన్నీ చూస్తాను. మీరిటు మాతో వైజాగ్ వచ్చి ఆ తర్వాత వెళ్తారు" అన్నాడు.

"అవును! అన్నీ మహీ చూస్తాడు. మీరు రావాల్సిందే" అంది సుభద్ర. మెరుస్తున్న కూతురు లలిత కళ్ళల్లోకి చూస్తూ "సరే, మీ ఇష్టం" అంది వసంత,

"ఇంత దగ్గర్లో ఉన్నా - ఇన్నేళ్ళుగా రావడమే కదురలేదు! ఆడవాళ్ళం కదా, ఇల్లూ వాకిలీ వదిలించుకుని రావడం కష్టం" అంది సుభద్ర.

"మన సొంతానికి స్నేహమూ లేదు, దేవుడూ లేదు" అంది వసంత వినీ వినిపించనట్లుగా.

దర్శనం టిక్కెట్లు కొనేందుకు మహేష్, లలితా పరుగెట్టారు.

(ఏప్రిల్ 30, 2008, నవ్య వీక్లీ)